

DIJK **92**
ERFGOED

**SCHOENEN MAKEN IN WICHELEN
ACTIVITEITENKOFFER VOOR KLEUTERS**

INLEIDING

INHOUD

kringgesprek

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ 1 paar espadrilles
- ~ foto eerste schoenfabriek De Waele
- ~ foto fabriek + directeurswoning Van Doorselaer
- ~ foto villa van directeur schoenenfabriek Stevens

ander materiaal:

- ~ eigen schoenen van de kinderen

VERLOOP

- ~ Wie heeft er vandaag schoenen aan?
- ~ Weet je waar die schoenen vandaan komen?
- ~ Weet je ook wie die schoenen heeft gemaakt?
- ~ Of waar ze zijn gemaakt? ...
- ~ Op het labeltje aan de binnenkant van de 'tong' van een sportschoen of op de zool van een 'deftige' schoen kan je vaak lezen in welk land ze gemaakt zijn. Als je sportschoenen aan hebt, zijn ze waarschijnlijk gemaakt in een fabriek in China of Vietnam. Sommige meer chique schoenen zijn misschien gemaakt in Italië of Spanje ...
- ~ In ons land is er nu nog maar 1 schoenfabriek (Ambiorix), maar vroeger waren er veel meer. Ook hier in Wichelen waren er vroeger veel schoenfabrieken. De meeste stonden in de deelgemeente Schellebelle. De eerste schoenfabriek in Schellebelle werd gebouwd door de uitvinder Alexander De Waele (1840-1916) die zelf ook in Schellebelle geboren was. Eerst (in 1895) had Alexander in Aalst een fabriek van espadrilles opgestart (espadrilles uit koffer tonen). Een jaar later liet hij een gelijkaardige fabriek bouwen in Schellebelle (toon foto uit koffer).
- ~ Een aantal van de werkmannen die in de fabriek van Alexander De Waele werkten, begonnen vanaf 1920 met een eigen schoenfabriekje in Schellebelle. Op een bepaald moment waren er in Schellebelle wel 37 schoenfabriekjes! Tot ongeveer 1960 draaiden die fabriekjes goed. De directeurs van de fabrieken woonden in mooie villa's (toon foto's van fabriekjes en villa's).
- ~ Ondertussen waren er vooral in Italië ook veel goede schoenfabrieken gekomen. Veel mensen van hier vonden die Italiaanse schoenen beter en mooier. En dus kochten ze geen schoenen meer die in de fabriekjes van Wichelen gemaakt waren. Na 1970 moesten de fabriekjes hun deuren sluiten. Ook de bedrijfjes van de Schellebelse Gebroeders Smetryns en Jozef Bontinck die vooral machines bouwden voor de schoenindustrie, hebben de ondergang van de schoenenindustrie niet overleefd

alternatief voor de jongste kleuters:

Lees als inleiding op het thema één van deze boekjes over schoenen voor:

- ~ Saar krijgt nieuwe schoenen - Pauline Oud - Clavis - 2016 - EAN 9789044827293
- ~ Ik wil die - Imme Dros, met illustraties van Harrie Geelen - Van Holkema en Warendorf (Uniboek | Het Spectrum) - 2019 - EAN 9789000362929
- ~ De schoenen van Jacob - Agnès de Lestrade met illustraties van Tom Schamp - Lannoo - 2010 - EAN 9789020987676
- ~ Schaap zoekt schoen - Eef Rombaut met illustraties van Emma Thijsen - Pelckmans - 2019 - EAN 9789461319777
- ~ Jules past schoenen - Annemie Berebrouckx - Zwijsen - 2012 - EAN 9789055355709 - filmpje: <https://www.youtube.com/watch?v=J2FdLrL7u0g>

Schellebelle — Fabrique de Chaussures de Mr De Waele.

1905. 100. De Waele. Photo. Wetteren. 1905

Schoenfabriek Van Doorselaer - Hoekstraat 39, Wichelen - © Helena Duchêne

Directeurswoning schoenenfabrikant Stevens - Anker 25, Serskamp - © Helena Duchêne

Directeurswoning schoenfabriek Van Doorselaer - Hoekstraat 49, Wichelen
© Helena Duchêne

SCHOENEN MAKEN

INHOUD

kijken hoe een schoen gemaakt wordt - zien dat een schoen uit verschillende (platte) onderdelen bestaat - bekijken hoe je vanuit een patroon/een plat stuk vilt een slipper kunt maken - (eventueel) zelf slippers maken

DUUR

30'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ foto's van oude houten leesten en ander gereedschap dat de schoenmakers vroeger gebruikten
- ~ foto van skateschoen die 'ontleed' is/uit elkaar gehaald in de verschillende delen
- ~ patroon om slipper te maken (op kindermaat)
- ~ afgewerkte slipper als voorbeeld
- ~ materiaal om verschillende stappen van het maakproces van een slipper te demonstreren: uitgesneden patroon uit vilt - dikke rijgnaald met botte punt, veters om slipper mee aan elkaar te rijgen.

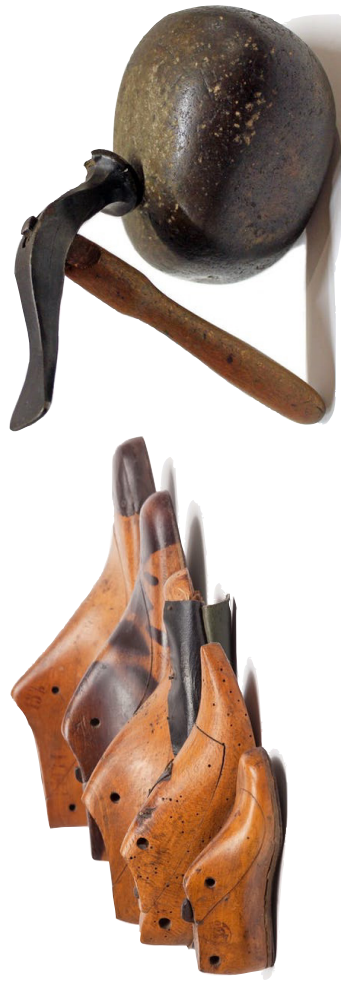
ander materiaal:

- ~ als je met de kinderen slippers wilt maken, moet je hier zelf extra materiaal voor voorzien (vilt, veters)

VERLOOP

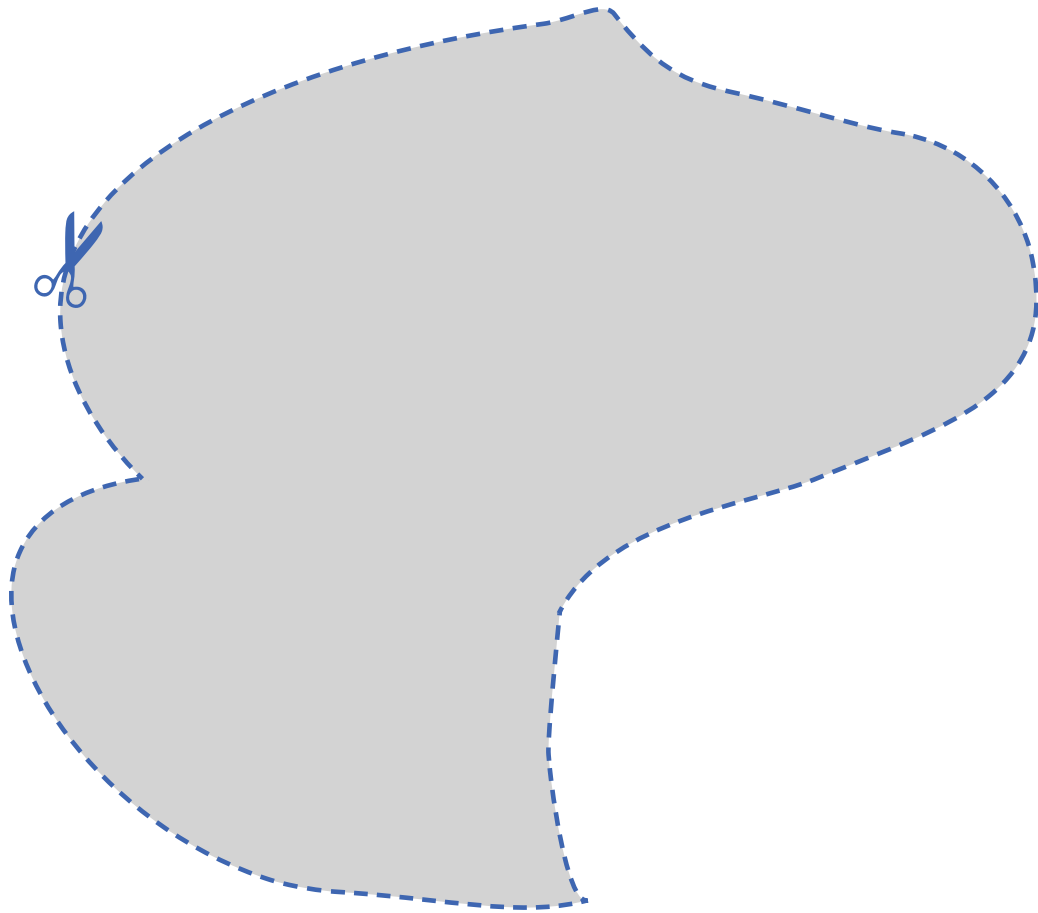
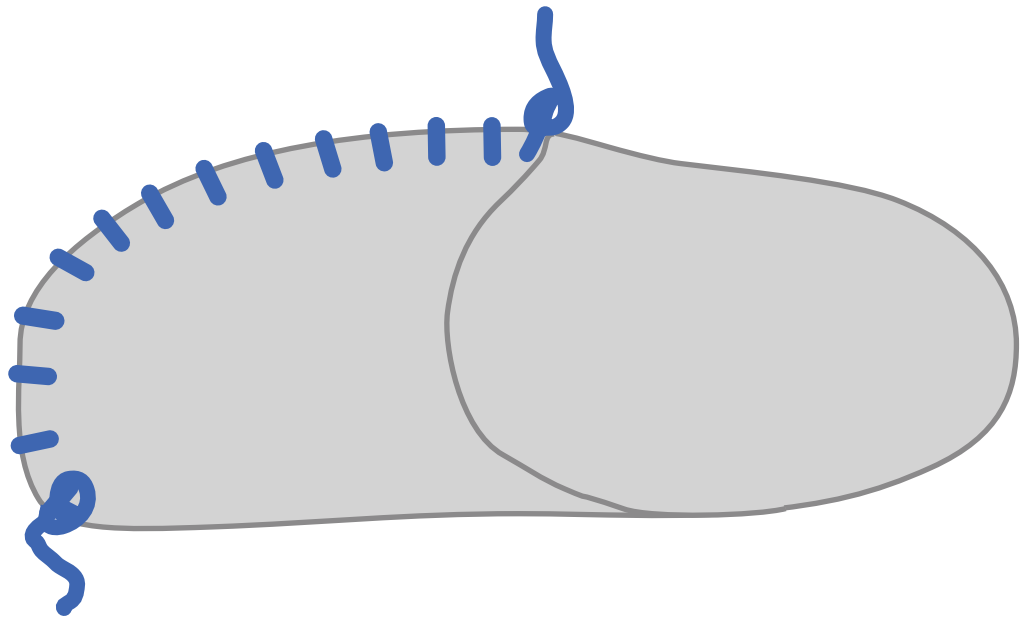
- ~ Nu worden de meeste schoenen in de fabrieken vooral met machines gemaakt. In de schoenfabriekjes die hier vroeger in Schellebelle waren, hadden ze nog niet zoveel machines als nu en moesten ze nog veel meer stappen met de hand doen. Hier zie je de schoenmaker aan het werk en het materiaal dat hij gebruikte (toon foto's).
  - ~ Nu weten jullie al hoe een schoen vroeger in de schoenfabriekjes gemaakt werd. Maar hoe gaat dat vandaag? Toon dit filmpje van Willem Wever (1:53) waarin het maakproces van een schoen op een eenvoudige manier wordt uitgelegd:
https://www.youtube.com/watch?v=dzNwTKR2F_U
  - ~ Toon de foto van de onderdelen van een skateschoen. In het filmpje zag je dat schoenen uit verschillende onderdelen gemaakt worden. Op de foto zie je al de stukjes waaruit een hedendaagse skateschoen is opgebouwd. Zie je welk stukje op welke plek in de schoen is gebruikt? Kijk nu eens naar je eigen schoenen. Zie je uit welke stukjes die bestaan?
  - ~ Zo'n skateschoen kunnen wij zelf natuurlijk niet maken, dat is veel te moeilijk! De slipper die wij gaan maken, bestaat maar uit één stuk!
Toon met het voorbeeldmateriaal hoe de slipper kan gemaakt worden.
- alternatieven voor de jongste kleuters:
- ~ eenvoudige papieren schoenen vouwen:
https://www.youtube.com/watch?v=dNK8_EY1C-M
  - ~ schoenen maken van dozen (vb. schoendozen - dozen van papieren zakdoekjes)

SCHOENWINKEL

INHOUD

meten, sorteren

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ schoenmaat meter
- ~ kaartjes met verschillende soorten schoenen in verschillende kleuren
- ~ opdrachtblaadjes voor sorteeropdrachten

ander materiaal:

- ~ eigen schoenen van de kinderen

VERLOOP

Als de schoenen uit de fabriek komen, gaan ze naar de schoenwinkel waar wij ze kunnen kopen. Wie is er al eens in een schoenwinkel geweest? Hoe ging dat?

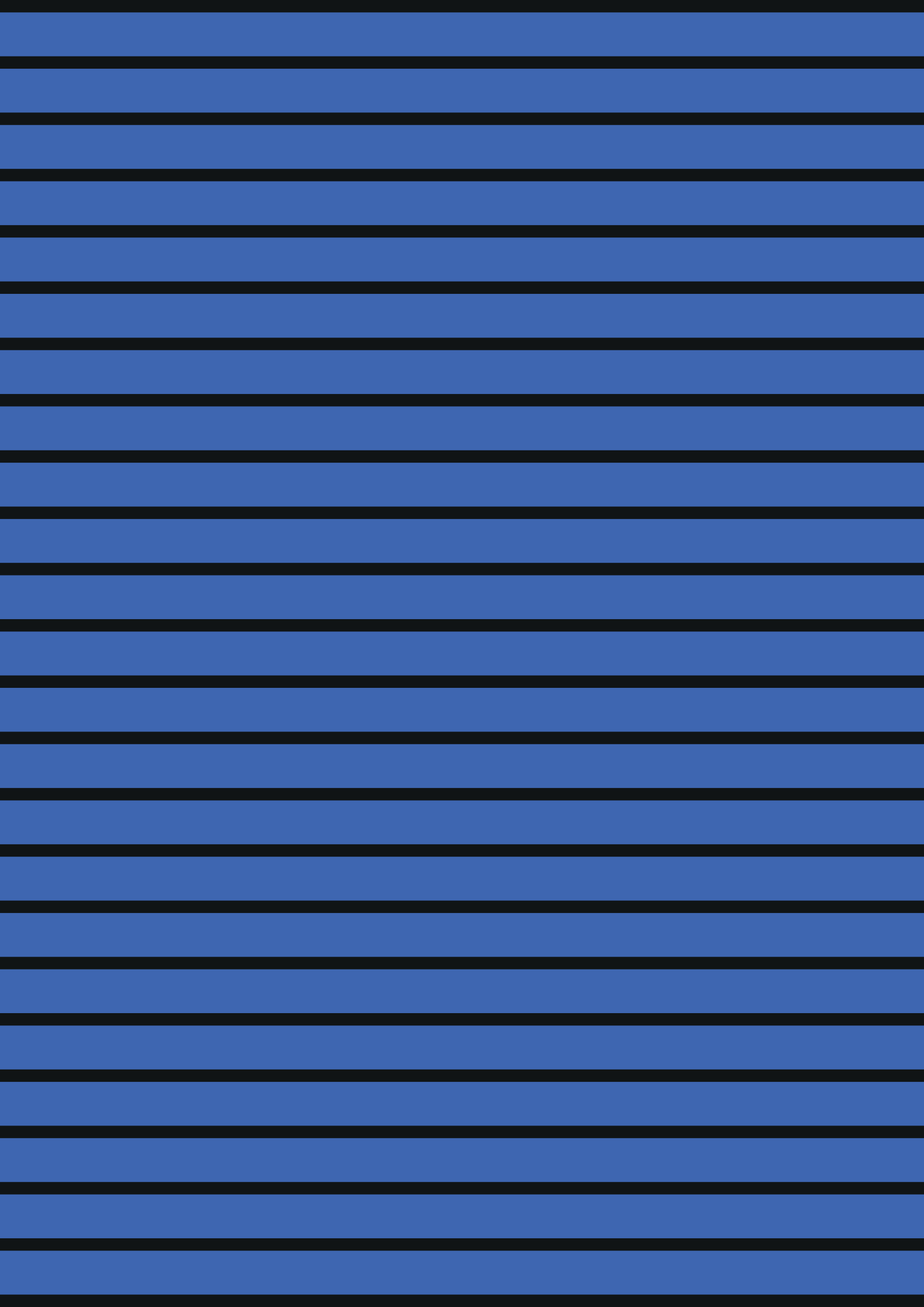
- ~ Om schoenen te passen, moet je eerst en vooral weten welke schoenmaat je hebt. De voeten van kinderen groeien snel. Je hebt dan ook dikwijls nieuwe schoenen nodig. Welke kinderen van de klas hebben de grootste voeten? En wie heeft de kleinste?
- ~ Alle kinderen doen 1 schoen uit. Per twee houden ze hun schoenen met de zolen tegen elkaar. Wie van het duo heeft de grootste/kleinste maat? Wisselen van partner en nog eens meten.
- ~ Al de schoenen op een lijn zetten van klein naar groot.
- ~ In de schoenwinkel meten ze je voeten heel precies met zo'n speciale voetmeter. Toon de meter en meet de schoenmaat van enkele kinderen.
- ~ Als je weet welke schoenmaat je hebt, moet je kiezen welk soort schoenen je wilt. Er zijn schoenen in verschillende kleuren, met verschillende soorten sluitingen (veters, velcro, rits), je hebt lage en hoge schoenen, sportschoenen, (regen)laarzen, pantoffels ... Welke soort schoenen hebben jullie allemaal aan?
- ~ De kinderen doen hun schoenen uit en leggen ze bij elkaar op een hoop.
- ~ Geef vervolgens enkele sorteeropdrachten waarbij de kleuters de schoenen in groepjes bij elkaar moeten leggen:
  - Maak reeksen met soorten schoenen vb. al de hoge schoenen of sportschoenen of laarzen of pantoffels bij elkaar ...
  - Sorteert de schoenen op één kenmerk: vb. kleur, soort sluiting, kleur van de veters, aantal vetergaten, ...
  - Sorteert schoenen op twee kenmerken: vb. zet alle witte schoenen met een velcro sluiting bij elkaar

alternatief voor de jongste kleuters en hoekenwerk

- ~ In plaats van de sorteeropdrachten te doen met de schoenen die de kinderen zelf aan hebben, kan je ook werken met de kaartjes waarop verschillende soorten schoenen staan.
- ~ Als je deze activiteit als hoekenwerk wil doen, kan je de schoenenkaartjes combineren met de opdrachtkaartjes met verschillende sorteeroefeningen.

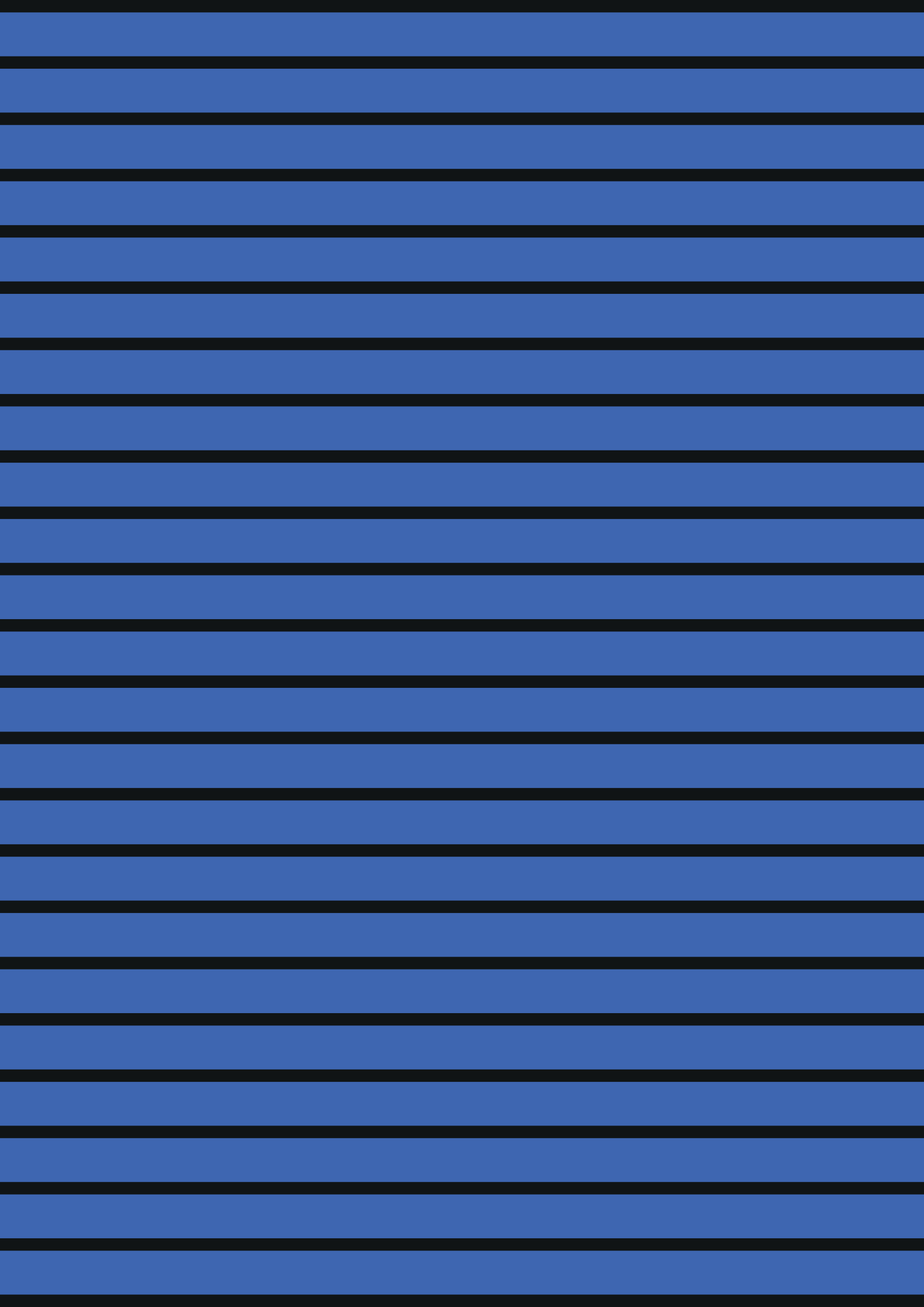

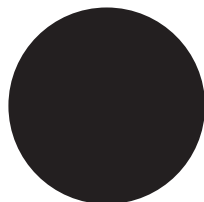
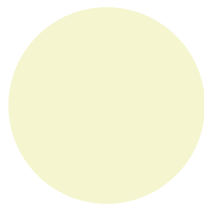
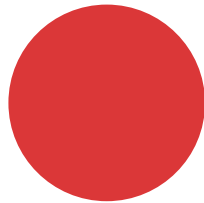
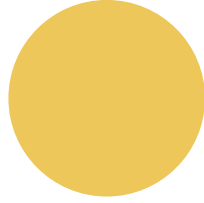
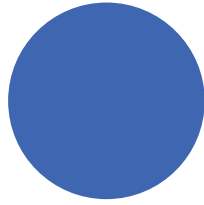

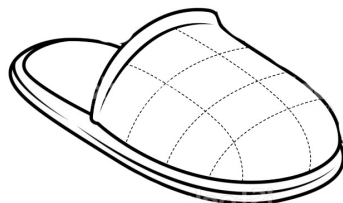
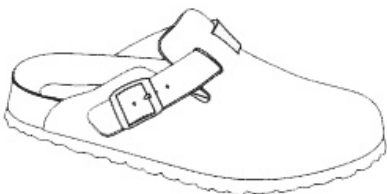
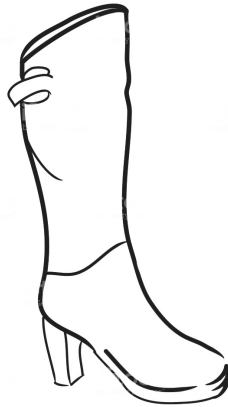
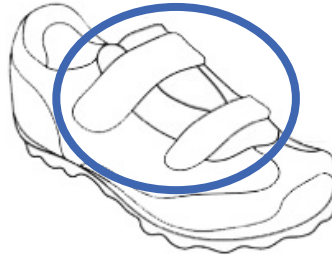
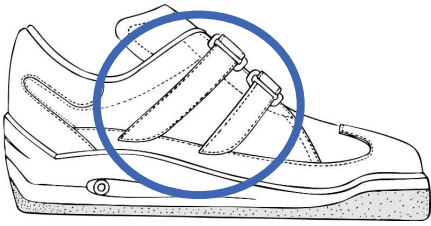

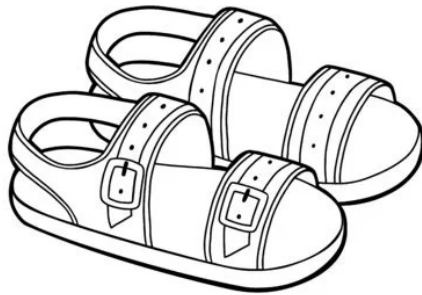
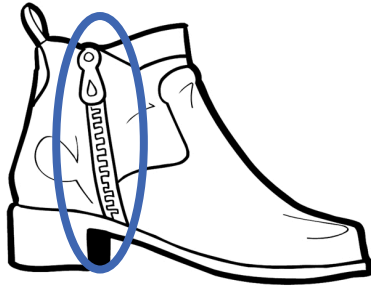

SCHOENENPAAR

INHOUD

verschil zien tussen de rechter- en linkerschoen van een paar; spelletjes om paren schoenen bij elkaar te zoeken

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /

ander materiaal:

- ~ eigen schoenen van de kinderen
- ~ (hand)doeken

VERLOOP

Als de schoenen uit de fabriek komen, gaan ze naar de schoenwinkel waar wij ze. Schoenen koop je niet apart, maar per twee - dat noem je een paar.

- ~ Toon een paar schoenen. De twee schoenen van een paar zien er bijna helemaal hetzelfde uit (zelfde maat, zelfde kleur, zelfde soort sluiting ...), maar toch is er een verschil! Weten jullie welk verschil dat is? Juist ja: elk paar bestaat uit een linker- en een rechterschoen.
- ~ Toon het verschil in vorm tussen een linker en rechterschoen.
- ~ Laat de kinderen ook eens proberen om hun linkerschoen aan hun rechervoet aan te doen en omgekeerd. Lukt dat?
- ~ schoenenmemory:
  - Verzamel al de schoenen van de kinderen en meng ze door elkaar.
  - Leg ze stuk voor stuk in gelijke rijen op de vloer.
  - Leg over iedere schoen een (hand)doek.
  - Laat de kinderen alle paren bij elkaar zoeken door steeds twee doeken per keer op te tillen.
  - De kunst is dat je - net als bij de gewone memory - probeert te onthouden waar welke schoen ligt.
- ~ schoenenestafette:
  - De kinderen doen 1 schoen uit.
  - De schoenen worden op een hoop gelegd aan het eind van een baan.
  - Verdeel de kinderen in gelijke groepjes van 4 of 5 spelers.
  - Elk groepje gaat op dezelfde afstand van de hoop schoenen op een rij staan.
  - Op een teken rennen de nummers 1 van elk groepje naar de stapel schoenen en zoeken in de stapel naar hun 2de schoen en trekken die aan.
  - Daarna hollen ze terug naar hun groepje en tikken de nummer 2 aan.
  - Welk groepje is het eerst klaar?

SCHOENEN RADEN

INHOUD

verschillen tussen de schoenen van al de kinderen zien - raadspelletje: welke schoen is van wie?

DUUR

10'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /
ander materiaal:
~ eigen schoenen van de kinderen

VERLOOP

- ~ Niet iedereen heeft dezelfde schoenen aan.
Kunnen jullie onthouden wie welke schoenen draagt?
- ~ De kinderen zitten in een kring.
- ~ Een aantal kinderen doen hun schoenen uit en zetten de schoenen voor zich neer.
- ~ De groep mag er een tijdje geconcentreerd (in stilte!) naar kijken.
- ~ Dan worden de schoenen achter de ruggen verstopt.
- ~ Eén kind verlaat het lokaal.
- ~ Er worden drie verschillende schoenen in het midden van de kring gelegd.
- ~ Het kind dat weer binnenkomt, moet raden van wie deze schoenen zijn.

VETERS

INHOUD

fijne motoriek oefenen: veters in gaatjes rijgen - veters strikken en weer losmaken (vb. als activiteit bij hoekenwerk)

DUUR

10'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ gekleurde veters
- ~ schoensjablonen met vetergaten

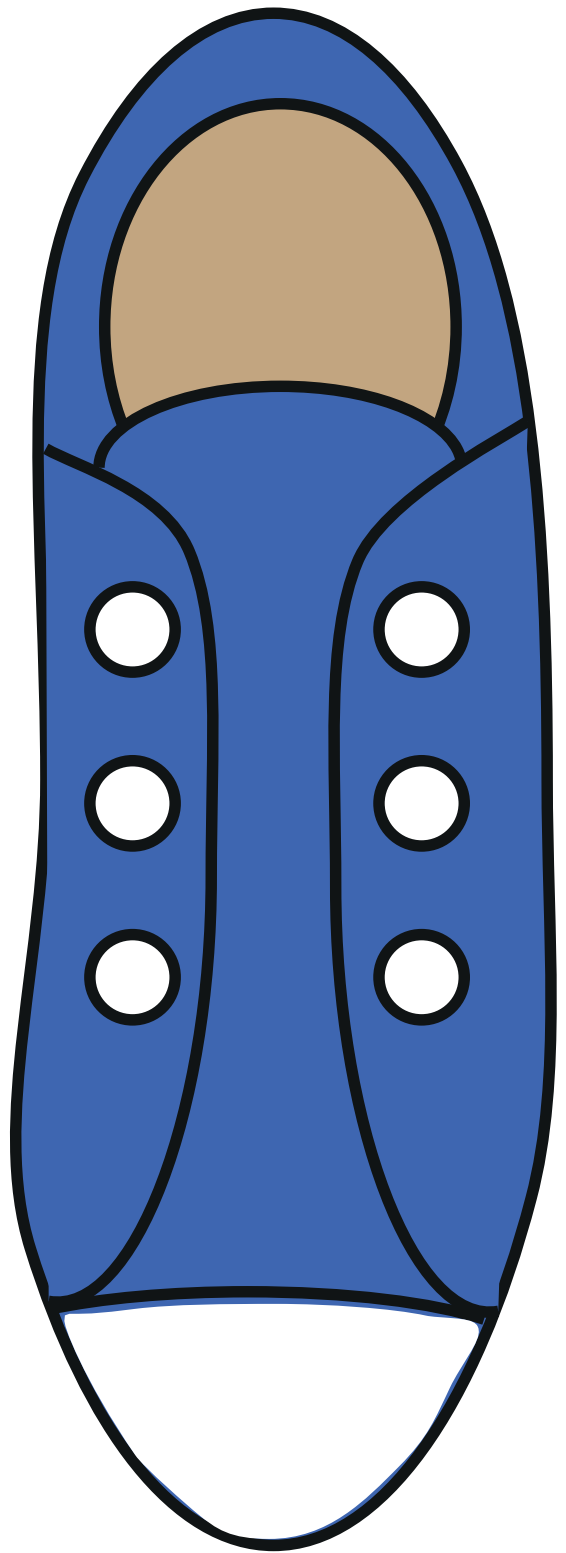
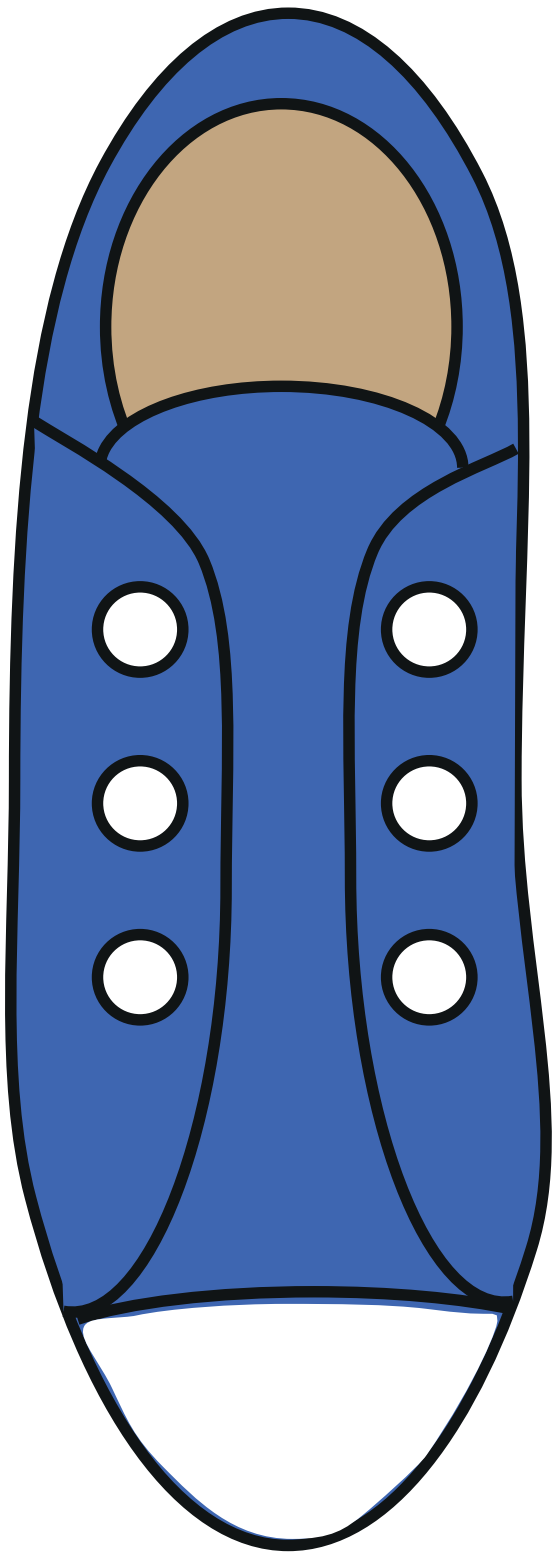
ander materiaal:

- ~ eigen schoenen van de kinderen met veters

VERLOOP

Kinderen hebben vaak schoenen met gemakkelijke sluitingen zoals velcro of ritsen. Als je groter wordt en bijvoorbeeld graag sneakers met mooie gekleurde veters wilt dragen, moet je die wel kunnen rijgen, strikken en losmaken!

- ~ Heeft er iemand van de klas schoenen met veters aan?
Kan je die ook al zelf strikken en losmaken? Toon ons eens hoe dat moet!
Oef, dat is precies niet zo gemakkelijk! Zullen we samen eens oefenen?
- ~ Geef de kinderen een schoensjabloon met vetergaten en een gekleurde veter waarmee ze mogen 'spelen': veter door de gaten rijgen, er weer uit halen, ...
- ~ Toon kinderen die daar klaar voor zijn hoe ze een veter door de gaten kunnen rijgen, strikken en weer losmaken.

SCHOENEN POETSEN

INHOUD

fijne motoriek oefenen: schoenen insmeren en opblinken (vb. als activiteit bij hoekenwerk)

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /

- ~ schoensmeer (kleurloos)
- ~ schoenborstels om in te smeren en op te blinken
- ~ enkele (oude) leren schoenen die de kleuters kunnen poetsen
- ~ tekening van een schoen op papier (voor alternatieve opdracht)

ander materiaal:

- ~ voorzie zelf eventueel ook nog wat extra oude leren schoenen (laat deze meebrengen door de kleuters of koop zelf enkele paren in de kringloopwinkel of op een rommelmarkt)
- ~ eventueel schoensmeer in verschillende kleuren + per kleur andere schoenborstels

VERLOOP

Als je je schoenen goed verzorgt, blijven ze mooi en gaan ze langer mee. Toon (oude) leren schoenen. Wat kan je doen om deze schoenen te verzorgen? Poetsen!

- ~ Toon de kinderen hoe je schoenen moet poetsen: schoensmeer met een kleine insmeerborstel aanbrengen - schoensmeer een tijdje laten intrekken - schoenen opblinken met grote schoenborstel of zachte doek.
- ~ Zien jullie het verschil tussen een gepoetste en een ongepoetste schoen van het paar?

alternatief voor de jongste kleuters

- ~ Laat de kleuters een tekening van een schoen op papier 'poetsen'.

SCHOENEN VERSIEREN

INHOUD

knutselen

DUUR

30'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /
ander materiaal:

- ~ verzameling van verschillende soorten oude schoenen (laat deze meebrengen door de kinderen of koop enkele paren in de kringloopwinkel of op een rommelmarkt)
- ~ verf en materialen om mee te schilderen (verfborstels, sponsjes, vodden, potjes water ...)
- ~ versiermaterialen (lintjes, stofjes, kroonkurken, kralen, klein kosteloos materiaal ...)
- ~ lijm

VERLOOP

Bekijk de oude schoenen die de kinderen meebrachten.

Sommige schoenen zien er al erg versleten uit en sommige zijn ook maar saai!

Wij gaan ze versieren en er op die manier echte kunstwerkjes van maken!

- ~ Zet 2 knutseltafels klaar. Leg op elke tafel heel wat oude schoenen
- ~ Zet op één tafel de potjes verf en verschillende materialen om mee te schilderen en op de andere tafel het versiermateriaal om op de schoenen te plakken of aan de schoenen te hangen.

uitbreiding: Speciale schoenen voor speciale mensen (fantasie-oefening)

Sommige mensen dragen bijzondere schoenen: vb. een clown draagt grote clown-schoenen, een wielrenner schoenen die kunnen vastklikken in de pedalen, een voetballer schoenen met spikes, een visser hoge laarzen, een chique mevrouw pumps met hoge hakken, een cowboy cowboyboots ...

- ~ Laat de kinderen nadenken voor welk soort persoon de schoen die ze net versierden zou kunnen dienen en waarom? Hoe heet die persoon? Hoe ziet hij/zij eruit? Welk beroep heeft hij/zij? ...
- ~ Deze oefening kan ook andersom: laat de kinderen vooraf een bepaald personage verzinnen en laat ze hun oude schoen versieren op een manier die perfect bij dat personage past.
- ~ De kinderen kunnen ook een oude schoendoos versieren zodat die past bij de schoenen die ze ontworpen.

SCHOENENPARADE

INHOUD

drama - beweging

DUUR

20'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /

ander materiaal:

- ~ eigen verzameling van verschillende soorten oude schoenen (laat deze meebrengen door de kinderen of koop enkele paren in de kringloopwinkel of op een rommelmarkt)
- ~ groot doek of laken

VERLOOP

Als feestelijk einde van dit schoenenproject, maken we een 'schoenenmodeshow' waarop we onze (versierde) schoenen tonen aan een publiek!

- ~ De kinderen lopen voorbij op een 'catwalk' (eventueel verhoog of podium) waarbij enkel hun voeten met (versierde) schoenen zichtbaar zijn van onder het doek.
- ~ De kinderen bewegen, doen danspasjes die passen bij de schoenen die ze dragen en 'showen' op die manier hun creaties.
- ~ Misschien kunnen de kinderen ook nog bijpassende kousen aandoen of ontwerpen (vb. 'kousen' met waterschmink verven op blote benen van kinderen)?

extra ideetjes voor de jongste kleuters:

- ~ Puzzels maken van schoenen
- ~ Welke afdruk van de schoen past bij welke schoen?
- ~ Welke schoen past bij welk weertype?

meer voorbeelden van activiteiten rond schoenen:

<https://www.pinterest.com/katrienwittevro/jules-past-schoenen/>

Schoenen maken in Wichelen is
een project van Dijk 92
i.s.m. Bamm / Mastiek.
www.bamm.be
www.mastiek.org

Bamm

